

Raymundi.

9

tus sanguis christi effusus de corpore eius ponatur in una parte altaria
et ex alia parte sanguis consecratus. tunc dicitur quod sanguis consecratus est magis
venerandus. Rō est. quod sanguis in tribuo aia christi fuit separata a corpore san-
guine: quia corpus christi in sepulchro fuit. anima vero apud pres in limbo.
Ottiam deitas fuit separata a sanguine: quia non potest dici filius dei
effusus est terram. ideoque sanguis consecratus est magis venerandus. quod ibi est vera deitas.
Item ibi integer est christus immortalis impassibilis. sed ut peperit in ara crucis ibi erat passibilis et mortal. ideo sanguis
christi consecratus est magis venerandus. **¶** Quintus casus est. quare quo
tidie missa celebratur. cum tamen christus nisi semel passus est tamen
illud sacramentum est memoriale dominice passionis. Ibi rindetur. quod q[uo]d
tuerunt cause illius sunt innocentia. Prima est: quod semper parata est
medicina contra peccata quotidiana. unde extra de consecratione distinguis-
one sedula. capitulo. vix figura. iteraturque quotidie oblatione. licet christus semel
passus sit. quia quotidie peccamus. sine quibus mortalis infirmitas vis
vere non potest. et ideo. quia quotidie labimur in peccata. quotidie pro nobis
christus misericorditer immolatur. Secunda causa. quotienscumque corpus christi sumitur ha-
betur memoria passionis christi. unde quotienscumque seceritis hunc in mea
facite commemorationem. gratias habeatur memoria passionis christi quotidie
missa celebratur. prius et mortuus. Tercia causa est. ut nobis christus quotidie
bieviatur sacramentum. et nos ei propriae. Quarta causa. ut agno loco tui
picuntur. quem iudei ad vespasianum querendo esurierunt. sunt illud Psalmi.
Queretur ad vesparam et famam patientium vestrum canes. nam ubi veritas venit
figura. i. vetus testamentum (quod fuit figura noui testamenti) cessauit.
¶ Alius casus ponatur. quod hostia fuisset eleuata in tribuo mortis. tunc dubi-
atur. vix fuisset adoranda. Ibi rindetur. quod triplex est adoratio. scilicet adoratio.
idolatria. et dulia. Latria est honor soli deo exhibitus. sed dulia est huius
impelium creature. sed idolatria est huius impeli in iudeo idolis. Dicitur
ergo. quod illa hostia fuisset adoranda dulia adorante non latra. quod deitas fu-
it separata a sanguine. Alij autem dicunt quod corpus vel sanguis eius non potu-
isset consecrari per tribuum mortis adorari oratione latra. quod ex viorum deis
casus futurinitate cum corpore sanguine. **¶** Ultimo dubitaret quis est duo
bus sacerdotibus. quos vnum simulareret se celebrare non celebaret. p[ro]pter
scieriam mortalis peccati. alter vero celebraret cum conscientia mortali pec-
cati. p[ro]pter timorem domini sui. Tunc queritur quis eorum magis pec-
cate grauius. Respondeatur. quod ille qui simulareret se celebrare. quia per hoc circum-
stans committeret idolatriam ex eo quod adorarent creaturam. scilicet hostiam non
consecratam. unde Innocentius cum plura obiecta remedia que veridicas
plumeret. sic ille qui se simulareret celebrare non celebaret. plus peccari
illo quod celebraret non simulareret.

De Collectis simibus et Principiis earundem.

i. in solennitatibus i. in celebracione missae

N summis festis ad missam dicitur una

b iii

Summula

yna se aliq collecta abdita se alicuius sancti
Tantū collecta nisi sit confuncta diei

Cesta est pars executiva. Et diuidit in quatuor ptes principales In prima determinata de diuino officio. videz de missa et de corpe chri. et sacraunctione et baptismate. In sedis parte principali determinata de matrimoniorum de eius effectu: et de his que possunt impedire matrimonium. In tercia determinata de vita et honestate clericorum et eorum impedimentis. scz de rapinis. furtis. et de alijs. In quarta determinatur de indulgentijs sibi quibus pars incipit patebit. Dicit ergo magister sic p prima parte. sacerdos ecclesiasticus ordo hoc exigit quod in summis festivitatibus soli yna collecta beber dici in principio missae ante Epistolam. sic similiter tamen yna collecta est dicenda in fine missae post communionem. quia yna alteri corespondere debet. Et sicut ponendo exceptum dices. nisi in festo cadat festum alicuius sancti. tunc due collecte possunt legi synaxis conclusione. ut in festo omni sanctorum. et alijs. **C**onstatum circa Irām. Irā dicitur. In summis festis ad differecentiam communium festorum. **P**ro quo sciendum. quod festa sunt triplicia. aliq sunt summa. sicut illa quattuor festa. nativitas chri. pascha. pentecoste et assumptionis bēt Mariae virginis. quibus habetur extra dominum penitentia remissione. Et dicuntur illa quattuor summa festa. quia paguntur cum magna solennitate. et illa festa sunt duplia. quodammodo dicta sunt illa immediate narrata. et in istis quattuor festis ob reueretiam dominum sepelientur corpora mortuorum. propter luctum hominum. Huius sunt festa summa communica dicta. sicut sunt omnia festa beate virginis. et festum omni sanctorum et patronorum sive patronarum. quivel que terrena queritur. In his omnibus tamen yna collecta. nisi ut dictum est in isto festo cadat festum alicuius sancti. quod due sibi yna conclusione legi possunt. Exemplum. uttingit in festo nativitatis christi. non concurrit festum Anastasij. sed est in festo omni sanctorum tunc etiam festum sancti Lesarij pagitur. et ergo tunc duae collecte sunt yna conclusione dicuntur. **S**ed dices. quod sanctus Lesarius non comprehenditur numero omni sanctorum. sed eius festum tunc specialiter pagitur. Ad hoc respondetur. quod hoc est ideo. quia post institutum festum omni sanctorum sanctus Lesarius fuit passus. Huius sunt festa mediocriae dicuntur illa. que peraguntur in diuino officio. solennitate nouem lectionum. ut festa omnium Apostolorum. Michaelis. sancti Nicolai. katherina. festus inuenientis sc̄e crucis. festum templi est in dedicatione. Huius sunt festa simplicia. ut sunt omnia alia festa communia que concurrunt in ecclesia dei. ut festum Elizabeth. Dorothee. et sic de alijs. et festa professorum doctorum martyrum virginum. Et ista adhuc sunt duplia. quodammodo simplici non celebria. ut festum sc̄i Frāncisci. Egidij. Anthomij. et sic de alijs. Huius celebratur ante prædiuum. sed post populus non prohibetur ab opere mechanicorum est festum Marci. Augustini. Georgij. et sic de alijs. Et ergo de his. In summis festis. ad dinam illoz simplici festorum et mediocrium. **C**item notandum. dicitur in textu (ad missam) unde missa dyrno modo a solo mittitur. et illo modo per et p̄ceptum vel nomine adiectum. et sic dicitur. Ius. iste est missus. et legatus. et sic non capitur hic. Illo modo capitur et.

Bapmundi.

nomē s̄bstātiū, et tūc diffinit sic. Missa est diuinum officium ad salutē
 fidelium et ad secratōem corporis chri a sanctis patribus. sc; a sancto Pe-
 tro et ab alijs institutū, quia ibi secratur corpus sanguis christi, et illo etiā
 potest dicti a verbo mittor, teris, quia ibi filius dei mittitur in altari. Se-
 cundo, quia ibi p̄es sacerdotis p̄ manus angeli mittuntur ad deū. Tercio
 Et notāter in littera (collecta) Pro quo sciēdū, q̄ collecta vno mō ē
 adiectiūm, evenit a colligo, is, ere et sic non sumitur hic. Alio modo est
 nomen s̄bstātiū, et diffinitur sic. Collecta est oratio in qua deo loq-
 mur, et in loquendo oīnūm ad impetrādūm diuinū auxiliū et grām di-
 uinā, nā ille qui orat deo loquitur, et per hoc deo vñit. Item notā-
 dum, q̄ non quilibet aptus est ad celebādūm missam, sed solus sacerdos
 Pro quo sciēdū, q̄ sacerdos a sanctis patribus diffinitur sic. Sacerdos
 ē homo maliculus p̄ieccat⁹ mente ieiunia, menter corpore mūndus nul-
 la occasione p̄editus synrel pluribus iunctus, vel comunicatus quo
 ad vices quo ad tempus determinatum et debite ordinatus. Hic tāgūm
 tur multa que requiruntur ad sacerdotem qui diuinū officiū debet ces-
 lebrare. Primo requiritur, q̄ sit homo, q̄ agelus non p̄t esse sacerdos, nec
 p̄t celebrare missam. Per hoc q̄ dī (masculus) excluditur feminilla, simili-
 tere monialis. Per hoc q̄ dī (secretarius) remouet vna opinio hereticoꝝ
 qui dixerunt, q̄ quilibet christianus deoꝝ posset celebrare missas. Per
 hoc q̄ dī (ieiunus) tāgitur q̄ sacerdos volens celebrare missam debet iei-
 unare a media nocte usq; post celebrādūm, et ad hoc requiri q̄ dormi-
 tam maxime requiruntur in tali officio. q̄ cibis corporis fit digestus et ta-
 lis digestio maxime fit in somno, ut ex naturalibus manifeste habeat. Et
 ergo si sacerdos non dormierit a media nocte, sic q̄ media nocte vigila-
 ret, incaute posset celebrare sequēti die, nisi hoc eēt q̄ nō posset dormire
 p̄ totā nocte, ppter aliquā certā infirmitatem que impediret somnū, tūc
 bene admittitur q̄ in sequēti die celebrat, dum mō sit facta digestio. Per
 hoc at q̄ dī (mēter corpore mūndus) vult q̄ sacerdos volens celebrare, de-
 bet ēē mund⁹ ob omni pētō, ne labijs immūndis tāgate osculetur filiū vir-
 ginis, vñ dt b̄tūs Bernardus. O clericē quo labijs oscularis filiu: m̄ vñgis
 quibus pauloante, osculata es labia meretricis, vñbess ne osculo filium
 virginis tradas. Per hoc q̄ dicit (nulla occasione perpeditus) vult q̄ ta-
 lis sacerdos non sit irregularis neq; excommunicatus. Per hoc q̄ dicit
 (vni vel pluribus coniunctus) vno modo intelligitur, q̄ debet habere
 vnum vel plures adiutores. Alio modo intelligitur, q̄ si n̄ sint plures ab
 iutorib; tamē adhuc pro nobis debet orare in communi. Nā licet ibi sit
 nisi unus minister, sufficit tamē q̄ ibi sint plures stantes, et q̄ dt orate p̄
 me persecutore. Sed per hoc q̄ dicit (quo ad vices et quo ad tempus deter-
 minatum) vult q̄ sacerdos non debet celebrare missam nisi in ecclesijs
 et in locis consecratis, et si fiat alibi q̄ hoc fiat cum consensi et licentia epi-
 scopi. Sed per hoc q̄ dī (quo ad temp⁹ determinatū) vult q̄ celebratiō
 non fiat nisi in diec ante meridiem, nisi in festo nativitatis dñi. tunc vna
 missa celebratur in nocte. Q̄ tāa dicit (debitē ordinatus) quia sacerdos
 volens celebrare debet esse laoris vestibus induitus et calciatus que requi-
 runtur ad missam, quia nullus dñcagliatus p̄t ccebrare missas. Tūlter

Summula

hoc sic intelligit. i. qd nō sit p saltū pmot ad sacros ordines. vt si post o/ dīnē sibi aconat vel accolitat cepisset ordinē pbyterat.

Clētē scidū b̄m aliquos. qd sex s̄vntutes missē. Prima est. qd si aliq̄s dāret paupib⁹ om̄ia que haberet cum hoc peregrinādo pertrāsiret om̄ia spacia terre tātum ei non pdestet sicut digne audire vnam missam et hoc cum tota mentis sue deuotione in statu gratie absq; peccat; morib⁹ talibus. **S**ecundus est. quia infra auditōem missē aie p lānguineoꝝ n̄ patiunt̄ pena in purgatoriō. **T**ercius est. qd infra auditōem missē hō non efficiet senex nec infirmabitur. **Q**uartus. qd post auditōem missē om̄ia que sumun̄ magis pueniunt nature q̄ antea. **Q**uintus est. qd missa plus petit coram diuina maiestate q̄ om̄es oratiōes q̄ fiunt in rōto mundo. quia est oratio dei. ergo est oratio capitalis. **O**ptimalis em̄ oꝝ preualet omnibus orationibus. igitur. **R**ē. **S**exta virtus est. qd yna missa cū deuotione audita invita plus valet q̄ cētum post viam. et hoc quo ad tria. scz. quo ad remissionē culpe. scd quo ad dimissōnē pene. tercio quo ad augmentādēm grē. **U**ltimo notādum de casib⁹. **P**rimus est. vtrum sacerdos excommunicatus p̄t confidere corpus ch̄ri. R̄detur qd ipm sacerdotē excoicatuꝝ p̄ficere corpus christi inteligitur dupl. vno modo de iure. alio modo de facto. **M**odo di. qd saldos excommunicatus de facto beneficit corpus christi: sed non de iure. Et rō illius est. quia nulla pena iuriis posita potest tollere illud quod datum ē a iure diuino. qd inferiō tollit supiū. sed excoicatio est pena posita ipsi us iuriis. **S**ecretio vno corporis christi solum data est a deo vel a lege diuina ergo excommunicatus potest confidere corpus christi de facto. licet non ē iure. quia de iure exclusus est ab ecclesia. **S**ecundus casus est. vtrum sacerdos irregularis p̄t confidere corpus christi. Respōdetur confimiliter qd p̄t confidere de facto. non aut de iure. Nam ille potest confidere corp̄ ch̄ri qui habet illud in quo constitut̄ vera p̄ficior̄ p̄fectio huius sacramenti. sed quilibet sacerdos irregularis est h̄mōi. igitur. **R**ē. **M**inor. p̄batur. qd odo fundatur sūg characterem indebilē qui manet in quolibet sacerdote non tñ potest confidere de iure; quia sacerdos irregularis p̄hibitus est ab ecclesia. **T**ercius casus. vtrum angelus potest celebrare missaz dato qd ha bet formam et materiam sacerdotis. Respōdetur qd non. quia nulli angelorum dictum est hoc. quotienscung p̄ficeritis. **R**ē. **I**n quib⁹ vñis christus Iesus dedit autoritatem p̄ficiendi corpus suum. Item dt Ap̄lū ad Hebreos. Altare autem habemus de quo nō habent p̄testatem edē re. nisi qui tabernaculo b̄uiunt. i. sacerdotes. Etiam angeli non h̄nt carcerem sacerdotalem. ido conficerenon possunt corpus christi. qd ad h̄ qd aliquis p̄ficiat corpus christi requiritur autoritas sacerdotalis. Et quo sequitur. qd homo ē dignior angelo in isto b̄uicio. quia non legi in scripturis. qd angelus in sacerdotem fuit ordinatus. Et tā homines sunt maioris autoritatis q̄ angeli in isto. et ido sunt ipis angelis digniores. **Q**uartus casus. ponatur qd aliquis sacerdos sit mortuus. et post longum t̄pū cum diuina potentia resuscitatur a mortuis. nunquid ille p̄t p̄ficiere corpn̄ christi celebrare diuinum officium missē sine nouo ordine p̄ficerat om̄ia. Respōdetur qd in tali casu ip̄e resurgēs a mortuis habet adhuc qia

Raymundi

11

requisita ad psecretam. habet em̄ characterem indebile q̄ est fundamen
tum totius ordinis sacerdotalis. e talis character non tollit p̄ morez. Et
ratio est. quia talis character est imp̄ssus ip̄i anime. ergo p̄t confidere.

CQuintus casus est. vix cōcubinari potest celebrare missam et confidere
corpus ch̄ri. R̄detur q̄ sic. imo d̄ iurez d̄ facto nisi manifeste eēt abiect⁹
ab ecclia. **C**Hexus casus. vtrum sacerdos scismatic⁹ potest confidere. da
to q̄ habet debitā materiāt formam. R̄det m̄gr̄ sententiaz q̄ non. et rō
eius est ista. q̄r quādō aliquis conficit corpus ch̄risti. tunc deus et angeli
assistunt confitenti: sed d̄s et angeli non assistunt scismatico sacerdoti. igit⁹
et. Etia scismaticus sacerdos non potest absoluere. ergo nec confidere.
In isto articulo recedunt doctores sacre scripture a magistro sententi
arum dicentes. quis sacerdos scismaticus d̄ iure non p̄tficere corp⁹ xpi
potest tamen de facto confidere corpus ch̄ri. Q̄t rō theologoz est. q̄ ha
bet characterem indebilem qui ab eo non potest tolli. igit⁹ p̄tficere.

AId rōes r̄detur ad p̄mam. q̄ quis d̄s et angeli non sint p̄ntes quo ad
meritū p̄ficiens. tamen st̄; ytiqz ibi quo ad meritū et effectum sacra
menti. Ad scđam r̄detur q̄ non est simile d̄ potestate absoluendie consi
cienti. **S**eptimus casus est. vtrum sacerdos degradatus potest p̄fice
re corpus ch̄risti. R̄nr p̄ m̄gr̄ sentētiarum q̄ non. et cum eo cōcordant
omnes iuristi. sed doctores sacre scripture ab eo recedunt. quia debemus
magis pie q̄ crudelē impie loqui cum theologis. q̄ degradatus p̄sbyz p̄
confidere corpus ch̄risti. dummo habeat debitā materiāt formā vboruz
Vel dicatur ppter iuristas. q̄ sacerdos degradatus potest ad minus con
fidere corpus ch̄risti d̄ facto si in cāu non potest d̄ iure. **O**ctauus casus
est. vtrum sacerdos portat sp̄em panis vel corpus ch̄risti. Ibi r̄detur. q̄
sacerdos portat solum sp̄em panis. h̄ christus ibi seipm̄ portat mouet et
leuat. Et rō ē. q̄ indiuisibiles supernaturales p̄pe non potest portari mos
ueri: vel leuari altero. Ex isto sequitur. q̄ sacerdos in altari est eleuans
p̄pe sp̄em panis solum.

.i. in celebratōe p̄ defunct⁹ s̄ vna legere

In defunctione collectram dicere missa

vel d̄ setō s̄ collecta .i. d̄ legi a vltimā

De sanctis poteris. tamen illa penultima fiet

tu sacerdos s̄ missam

Sic econuerso dum pro viuis celebras fac

COn ista parte autor determinat d̄ collectis dicendis in missis defun
ctor̄. Q̄t dividit in duo. p̄mo facit hoc q̄d dictum ē. scđo determinat de
collectis dicendis in missis viuorum. H̄c. ibi (Sic econuerso) Quo
da p̄mam partem d̄ sic. quicunqz celebras missam p̄ defunctis tu potes
dicere vnam collectam d̄ sanctis. sic tñ q̄ illa sit penultima. i. vltima sine
vna. et hoc sic s̄b hac forma. q̄ sacerdos p̄mō habeat collectam d̄ mortu⁹
is quam totaliter debet concludere. et post hanc ierum vnam d̄ mortu⁹
is. vnam d̄ sanctis. et demum vltimam pro defunctis. Sic econuerso qñ
celebratur missa pro viuis: tunc potest interponi vna collecta p̄ mortuis

Summula

ita tamen quod etiam sit penultima. **C**ontra hanc ex quo hic facit mentio nem de missa defunctorum. Qubitaret ergo quis, utrum missa de sanctis celebriate, sicut ipis mortuis intatum ac si missa legerentur pro defunctis. Non detur quod quantum ad oblationem sancti, tunc eque valet missa de sanctis ipis defunctis sicut missa pro defunctis. Sed quantum ad omnia alia, tunc plus valet missa defunctorum quam missa de sanctis. **E**n his tamen pericula sunt deuotio sacerdotis celebratatis.

Contra item queritur, utrum missa vel bona opera pro defunctis valent animabus que sunt in celo, vel in terra, vel in inferno. **E**t videtur quod non valent aliquibus illarum, quod non iste que sunt in celo per se, quod anime in celo existentes non indigent suffragio: ex quo sunt in pectore gaudio sine omni pena. Unde iniuria facit sanctis qui orant pro eis, ut dicatur extra de celebratione missarum quia anime in celo existentes non indigent aliquibus remedios, quod sunt sine omni peccato, et cum hoc in maxima saturitate dilectionis persistunt. **N**ec illa suffragia valent his animabus que sunt in inferno, quia tales non habent aliquam spem redemptionis, et quod in inferno nulla est redemptio. **N**ec illa suffragia valent animabus que sunt in terra, sive in purgatorio, quod nulli in theologia expressum est approbatum, quod aliquid sit purgatorium. **S**ed in oppositu illius est ordinatio sancte matris ecclesie, quod ordinavit quod quotidie fierent suffragia ipso defunctis in salutem, de quo habetur Iudeo Machabeorum duodecimo. **S**anctae salubris est cogitatio pro defunctis orare. **P**ro quo notandum, quod multi heretici existimant soluz esse duas vias post hanc vitam, vias ad celum, vel ad infernum, sic quod quantumcumque aliquis moreretur, quod tunc immediate anima eius vel alcederet in celum vel descenderet ad infernum, et terciariam, videlicet purgatorij negabant. Dicebant enim quod talia suffragia mortuorum sacerdotes, propter lucrum inveniuerent. **O**stendunt si dicunt eis quod hoc sit approbatum per doctores sacros, tunc ipsi dicunt quod tales doctores qui poluerunt fuerunt sacerdotes, et id suspecti sunt in hac parte. **S**ed tamen oppositum est tota disputatione sancte matris ecclesie que procedit terciam viam, videcas purgatorium. **O**stendunt si hoc potest persuaderi tali ratione, quod si non esset purgatorium de eterne iniustus index, consequens est fallum. **S**ed quod hoc sequeretur probatur sic, et ponatur talis casus, quod sint duo homines quorum unus sit bonus et sine omni peccato, et aliis malus et occiso per totum tempus vite sue, et quod idem malus homo in extremo termino sive vice confiteretur omnibus peccata sua. **O**stendunt si tunc veliter ponatur quod ambo moriantur, tunc queritur an anima istius mali hominis transit ad celum vel ad infernum. Non potest dici quod transit ad celum: quia tunc sequeretur quod deus esset iniustus in deo, quia ille qui fuerat bonus per totam vitam, et sic haberent simile meritum, quod esset iniustum. **N**ec potest dici quod anima istius mali homini transiret ad infernum: quia Christus fuit peccata eius gravissimarum penitentie contriti de omnibus fores factis atque delictis, sed satisfactionem pro his nondum fecit. **O**stendunt si reliquitur quod tunc est bare medium per quod sit satisfactio pro peccatis mortalibus oblitis, et pro omnibus alijs peccatis hic confessis et contritis pro quibus tamen non est adhuc satisfactum. **E**t illud medium summa sanctam infer-

Raymundi

ecclasiā est purgatoriū in quo purgantur anime postq; decebūt q; hic p; peccatis non satis fecerunt. ¶ Istam rōem heretici s̄tiliter soluunt. nam quādo arguitur q; sic sequeretur q; deus ēēt in iustus index. ipi hereticis negat m̄nam ab probationem. vt si ponatur q; sint duo homines. ec. vt supra qui similiter transeunt ad celum. dicunt q; licet transeat ambo ad celum ppter ea dō non est iniustus index. quia tales non habent eq; lem gran. eo q; non habent equalē meritū. et sic heretici dicunt vterius q; iste sint rationes sophistice quas non curāt. et id o ppter tales hereticos summe necessariū est oēs sacerdotes esse logicos. quia alias multū faciliter deciperent ab hereticis. unde p̄sbyteri habent q; gratia dei nul li debetur nisi qui sua peccata deplanxit. addita satisfactione. et q; si his sit sola confessio et peccatoꝝ contritioꝝ homo tūc moritur adhuc gratia dei h̄mōi non debetur nisi etiā cum hoc sit satisfactio. mō illa satisfactio post recessum in viam vniuersitē carnis non potest fieri in celo. nec etiam in inferno. ergo oportet q; vtricꝝ sit ibi mediuꝝ p; quod talis satisfactio p̄ fieri. et illud est purgatorium. ¶ Unde fundamētum hereticorum ē. q; purgatorium non est approbatum in sacra sc̄ptura. sed tamen hoc ē sim. Onde ad hoc q; purgatorium sit tenēdum multipliciter abducit sc̄ptu ra. Primo patet autoritate veteris testamenti. vt legitur in libro secundo Machabeorum duodecimovbi dicitur. Sanctat salubris est cogitatio p defunctoris exorare vt a peccatis absoluuntur. sed notū est q; tales oī oīnes non s̄bueniūt animabus beatis que sunt in celo. q; ille lunt in semipetera requie. nec etiam s̄bueniunt animabus que sunt in inferno. nā tales redemptōem non sperāt aliquā. Relinquitur ergo q; orationes p defunctis facte. p̄sint animabus in purgatorio existentibus. Et patet h̄ idem autoritate sancti Augustini. Eusebii. et aliorū doctorū qui p multa mirabilia miracula declarant esse purgatorium. Unde dt b̄tus Gregorius in libro de allegorijs. q; purgatorium supat oēm penam corpalem. quia nulla pena est maior purgatoriū pena. ergo manifeste concluditur q; purgatorium est ponēdum.

¶ Tēm dubitatur in quo loco est purgatorium. Ab hoc respōdēt doctores sacre scripture distinguendo quatuor habitacula et mansiones. Prima mansio est inferius simpliciter. scz in centro terre in q; p̄curunt omnes putredines totius mundi. que quidam māsio infernus nūcupatur. in qua mansione detinentur anime peccatrices decedētes in peccatis mortalibus. cūste eternaliter s̄t damnatae perpetuis cruciatib; dedite quia ibi inhabitat horroꝝ sempiternus. Secunda māsio est sup̄ infernum in qua habitant seu detinentur parvuli non baptizati mortētes in p̄co originali. et isti non puniunt̄ aliqua pena sensibili. sed eoz pena est soluz illa q; eternaliter carent visione dei. Tercia māsio est purgatoriū. in qua mansione sunt illiqui moriuntur seu decedunt in peccatis venialib; vel in peccatis mortalibus oblitioꝝ vel qui p omnibus peccatis commissis et confessis penitentiam non compleuerunt. et si cōpleuerunt. non tam sa tis deuotet contrite. et isti habent speꝝ redēptionis. et isti sunt p quibus celebrantur misse et p quibus fiunt suffragia. elemosyne. et cōdes semper in ecclesijs orationes. Quarta māsio est alijs beatior; di simus abrahe. et

Sunimula

ab illam venerunt ante legem novam patres antiqui morientes sine pecato mortali. de q̄ dñs in Euāgeliō dī diuitie leproso. Luce. xv. Sc̄m est aut̄ ut moeretur mendic⁹ et portatus ē ab angelis in finum abrahē Sed tamen illa māstio destructa ē per ch̄m. quia ch̄s post suā resurēctiōē illam māstionem destruxit et oēs animas ibi dephensas in vitam eternam pdūrit. ¶ Itē ex quo hic sit mentio de suffragiis mortuorum. tunc dubitaret quis que tamē illa suffragia que animab⁹ pdesse p̄n. R̄ndet beatus Gregorius. q̄ s̄t quattuor: vic⁹. p̄ces. misse. elemosyne. et ieiunia. Per ista enim quattuor minuuntur peccata in purgatorio. vñ. ¶ Missa. p̄ces. dona. ieiunia quattuor ista. Aboliuntur animas quas ardēs detinet ignis. ¶ Itē dubitatur. vtrum pena purgatorij sit equalis pene infernali. Respondetur q̄ sic quātum ad tormenta. sed tñ illa est dñia q̄ pena purgatorij est t̄paliſ trāitoria. infernalisho eterna. ¶ Tiam iste in purgatorio habent isolatōem ppter spem redemptōis. iste aut̄ que s̄t in inferno nullam habent consolatōem. q̄ sciunt se cē eternalitē dānatus.

¶ Item queritur. vtrum pena in purgatorio sit maior pena totius mūdi. R̄ndetur communiter loquendo. tunc pena purgatorij est maior et crudiſtelior om̄i pena huius mundi. sed tamen potest esse minor quādōqz iuxta quātitatem criminis. ¶ Itē vtrum ignis purgatorij sit corporalē sp̄is ritualis. R̄ndetur b̄m b̄m Gregorium. q̄ in purgatorio est ignis corporalis qui est idem ignis in specie cum igne infernali. ¶ Sed diceret q̄s. inter agens et patiens debet esse p̄portio p̄mo dī gñatiōe. sed inter corpore et sp̄iale non est p̄portio. q̄ anima non punitur igne corporali. R̄ndetna turaliter hoc bene eēt verum qđ concludit p̄ argumētū. sed aie patiuntur ibi ex diuina admissione et ordinatōe non naturaliter.

¶ Itē q̄rit. vt̄z purgatorij maneat post nouissimū dī. R̄n̄ simpli⁹ q̄ non. q̄ de⁹ natura nihil faciunt fruſtra. p̄mo celi sed post nouissimū dī nulla erit pena trāitoria. sed ois aie aut saluaf. aut dānaf. si saluaf. tunc ascendet in altitudinē summe deitatis et ve beatitudinias. si dānaf. tūc de sc̄dit in profunditatē inferni. q̄ p̄ tūc ponere fruſtra purgatorij.

¶ Ōtia q̄rit. vt̄z celebrare missam p̄ aiayna iuuet oēs alias alias. R̄n̄ q̄ celebratio p̄yna speciali aia gñaliter p̄dest oib⁹ animab⁹ xp̄ntib⁹ in purgatorio quo ad liberatōem. s̄t illi aie sp̄ialiter p̄dest quo ad honore Exemplum. sicut candela ponitur ante p̄ncipem ad eius honorem. tñ om̄ibus assistētibus lucet.

¶ Item queritur. vt̄rum peccator existens in mortali peccato bonam operationem p̄ defunctis faciendo possit animas aboliuere a pena purgatorij. R̄ndetur aliquem facere bona opa p̄ defunctis intelligitur dupl̄citer. Uno mō b̄m s̄t absolute. Alio mō inq̄ntum est minister ecclie p̄mo mō si p̄tōr exis in peccato mortali facit aliqua bona opa p̄ defunctis b̄m tēz p̄po mutu. et motu et non in iūtute ecclie. tunc illa suffragia nō profundit animabus in purgatorio existentibus ut de sc̄tūs Thomas de aquino Si vero illa operatio per huiusmodi hominem fieret inquantum est minister ecclie. et est in numero fidelium. tūc eius suffragia p̄funt anime.

¶ Item queritur. vt̄rum purgatorij sit pars inferni. Responbetur

Basmundi.

Q[uod] purgatoriū est duplex. sc̄ sp̄ale et p̄uatū. Q[uod] tunc v̄teri dicit̄ q[uod] purgatoriū speciale est punctū ipi inferno ad illū mitemū aie que de p̄mis in lege sunt puniēde. Q[uod] illud p̄z p̄ b̄m Gregorii in libro de allegorijs vbi d̄t. q[uod] cū codē igne purgātur. Sed purgatoriū p̄uatū h̄z b̄m Grego-
 riū est in diuersis p̄ib⁹ in s̄di. nā quēdā aie purgant̄ in glorie. qdā in aere
 qdā in siluis. qdā in debto. quēdā in sterquilinijs et sic de alijs p̄ibus hui⁹
 mūdi. ¶ Tē qrit̄ qre ch̄s descendit ad inferna. Rñdet ictus Lhom̄as
 de aqno dicens. q[ua]d sicut ch̄s verus homo factus venit in hunc mundum
 vt p̄niam copalem effet lumen mundi. sic ad infernū venit p̄ diuinita-
 tis maiestatē et effet lumen sanctoz patr̄z in limbo inferni exutentiū. q[ue]
 ch̄s defunct⁹ in hūanitatē iuit ad inferna poterit redemit omnes qui
 in hoc mundo n̄ p̄pavoluntate. sed hūanitas fragilitate cecidēt in pec-
 cata sicut erāt icti p̄res et pphete et similes. ¶ Tē qritur q̄liter christ⁹
 descendit ad inferna. an tunc defuit angelis in celo. Id hoc rñdet sanct⁹
 Augustin⁹. q[ue] q̄bus christus verus deus homo fuit in hoc mūndo tamē
 plentia diuinitatis claritat̄ ei⁹ munq[ue] defuit angelis in celo ergo vt vult
 ictus Augustinus. q[ue] tali eti⁹ christus descendit ad inferna claritate pot-
 tentia quali corā angelis fulgebat in celesti hiererachia. ¶ Item qritur
 v̄t̄ h̄j (q[ue] non p̄plēt satiſactōe inv̄ta p̄nit̄ cū hoc moriunt̄ an iuste pu-
 niatur. Rñdetur. q[ue] illi qui nō cōplent p̄niā in p̄nit̄vita et si moriuntur
 iuste. puniēt̄ pena purgatoriū. q[ue] dicit magister in sentētis. Purgadūs
 est igne purgatōis qui in aliud seculū detulit fructā p̄fessionis. De illo
 igne purgatoriū d̄t b̄tus Aug⁹. q[ue] ignis purgatoriū si non sit cēnus. miro-
 ri mō grauus est. supatē oēm penā quaz homovnq[ue] passus est vel pati
 potest in hac vita. Sicut enī depictus ignis ad ignē realē se h̄z. sic hi ignis
 p̄nit̄ seculi infernali p̄pat. sed de carcere infernali eterne damnatiōis d̄r
 in quodā b̄mone. Larcer est homini qn̄ māib⁹z pedib⁹ vinculat̄. Iñ pe-
 naliōz qn̄ tenebris p̄tinuis includitur. Penalissim⁹ tñ qn̄ p̄tinue fletib⁹
 et dētū stridoribus augustia. Talis erit carcer infernalis de q̄ d̄ Math.
 viceimo 1°. ligatis māib⁹z pedib⁹ mittite eū in tenebras exteriores. ibi
 erit flet⁹ et stridor dētum. In isto igne eti⁹ dimersi st̄tortores. vñdō me-
 trice d̄. Sunt tibi tortores h̄pētib⁹ horridiores. Deformes nigri. Iñ ad
 verbata p̄gri. Nūnq[ue] lassant̄. Iñ sp̄ ad hec renouāt̄. De tali enī igne n̄lla
 ē redēptio absolute loqndō. Iñ dñ de igne purgat̄is v̄t sup̄ dcm̄ est.
 Itē qritur qre sacerdos ante collectā salutat̄ populum dicendo. domi-
 nus vobiscū. populūs rñdet. et cum sp̄u tuo. Id hoc est dicēdum. q[ue] hec sa-
 lutatio domin⁹ vobiscum sumpta est ex libro Ruth. capitulo 1cō. vbi legi-
 gitur. q[ue] boos salutauit̄ messores suos. Q[uod] est si illius dominus vobis
 sc̄m. id est in petitionib⁹ bonum tribuat affectum vt in vobis manes
 at p̄ces vestras exaudiat̄. grām conserat̄ p̄nia tribuat̄ chorus respons-
 det et cum spiritu tuo. id est dominus sit in te qui spiritum tuum inno-
 uat qui sit in p̄sceribus tuis. quia non exaudiatur p̄ces illius q[ue] nō spi-
 ritum sc̄m rectū h̄z q̄si chorus populus dicat. tu nobis hoc op̄as dicē-
 do dominus vobiscum. ideo nos dicimus tū cum spiritu tuo. sic domin⁹
 vt valeas nobis hoc impetrare. vel potest dici. q[ue] p̄ hoc quod dicit̄ chorus
 et cum spiritu tuo datur intelligi q[ue] sacerdos debet esse totus spiritualis.

Summula

vt sit sensus cū spū tuo.i. dñs q̄ est in ore tuo sit et in corde tuo in mē
tetua. Deinde sacerdos dī Orem? in signū q̄ ch̄s in oratione tristis mes
rens patrēq; rogāsyt an feret a se calicē passionis amarissime quē bibis
tur erat dixit discipulis suis. orate ne intret in tentatōem. vthī Matth.
xxvij. capitulo.

Clē q̄rit. q̄re collecta sequi kyrieleyson et glia in excelsis cū legitmō
sa. Dōm. q̄ rō ordinis illi? eista. qm̄ nūc fieri pōt recta aut va petatio ad
bñm deū. nīli mens p̄cū fuerit humiliata et p̄sūs ab omni supbia atezyana
cogitatōe alienata qm̄ humiliatū cor deo nō sp̄nit. s̄ exaudiit. iuxta illō. ps.
Ox. tritū et humiliatū deo nō despicies. Sz hñmōi humiliatio b̄cat cū canit.
aut legit kyrieleyson. qd̄ interpretā. dñe misere. **S**edō dz fieri qd̄ ele
uatio ment̄petent̄ deū. vt tota ei? cogitatio in deū flectat qd̄ b̄cat cuz
legit aut canitur. gloria in excelsis. quod est laus angelorum per quam
laudem mens hominie elevatur in deum totaliter tendite tunc sequi
tur petatio que fit in collecta.

est s̄e aliq̄ s̄e in diuinis .i. p̄nōiat .i. postea
Si collecta patrem pronunciat vt tamē in fr̄a
.i. memoria .i. filij s̄e collecte .i. cludas. s̄e dñm nñm ihm. cc.

Adventio fit prolis in fine legas per eundem
.i. memoria .i. filij s̄e nñm ihm. cc. i. p̄clude

Adventio si nulla sit prolis per dominum dic
.i. pponit s̄e colla .i. filij .i. sine mētōe sc̄tā de p̄re

Si precedit in hac nomen nati sine patre
s̄e regnas. cc. .i. finit s̄e colla

Qui cum patre deo viuis concluditur ista
s̄e sp̄us fieri deo. p̄cludas .i. si mētio fit de sp̄us sc̄tō

Eiusdem dicas si spiritus intus habetur

COn hac pte raymund? determinat de collectis bicendis. etiā in alijs
festiuitatib? et diuidit in duas ptes. In pma determinat dī fine collectas
in sc̄da definit de pncipiis collectarum. Sc̄da:bi. Omnibus orem?
qntum ad pma ptem ex littera eliciuntur quattuor regule. Quarum p
ma talis est. si aliqua collecta dirigitur ad p̄m et in ea fit mentio de per
sona filij. tunc debet p̄cludi p̄ illud relatiū p̄ eundem dicendo p̄ eundem
dñm nñm ihm ch̄m. cc. **S**c̄da regula. si in aliq̄ collecta fit mētio de so
lo p̄re non de filio. tunc in fine illi? collecte dz legi p̄ dñm nñm. vt p̄ in
omnib? collect? dñcalib? et serialib? sicut in parce dñe. parce p̄ctis. cc. **T**er
cia regula ē. si in aliq̄ collecta mentio fit de solo filio. non de p̄re. tunc ta
lis collecta debet sic concludi. qui cum p̄re deo viuis regnas. vt patz. ibi
Deus qui crucem sanctam ascendisti. ibi solum fit mentio de filio. quia
filius ascendit crucem. ergo debet sic p̄cludi sicut dicit regula. **Q**uar
ta regula. quādocunq; fit mentio dī spiritus sancto. tūc in fine illi? collecte

Harmundi.

debet poni illud relativum eiusdem. ut per in hac collecta. deus qui corda fidelium: ibi nunc sit mentio de spiritu sancto. quod debet sic excludi. per dominum nostrum ihesum christum filium tuum. qui tecum vivit regnat in unitate eiusdem spiritus sancti. et ceterum.

Constatutum est. quod ultra illas regulas in libro positae ponuntur aliae regule quod prima est ista. quod in principio collecte sit mentio de patre. et in fine de filio. et de spiritu sancto. tunc collecta debet concludi per eundem quo ab filium et debet addi eiusdem quo ad spiritum sanctum ut sic. per eundem dominum nostrum iesum christum filium tuum. sic quod in fine addatur eiusdem spiritus sancti. et ceterum. ut patet: ibi. omnipotens sempererne deus.

Consecuta regula est. quoniam in aliis collectis sit mentio de filio et spiritu sancto. tunc talis collecta debet concludi per eundem quoniam ad filium et debet addi eiusdem quo ad spiritum sanctum. videlicet. Per dominum dicat cum patre per prophetam orat. Quoniam christum memorat per eundem dicere debes. Filio filoque Christi qui vivis dicere debes. Qui tecum si sit collecta finis in illo. Si spiritus altius eiusdem dicere debes.

Consecuta regula. in qua cum collecta ponitur illa dictio: ubi rex elector regnans genitus. tunc ipsa collecta debet excludi eundem. et ratione illius est ista. quod illa mentio facit collectum de filio.

Consecuta regula. oportet collecte simul excluduntur per illa clausulam. per dominum nostrum et ratione. quod est horum triduum fieri in nomine filij ad premunim Euagelio Iohannis decimo sexto die dominum. Si quod petieris. premum in nomine meo dabit vobis.

Consecuta regula. collecta propter de eorumculo. quod antiquitas quam rhomatis voluerunt transire cum reliquo. tunc ipsi venientibus propter populum collectum talis collecta dicebatur sicut verba orationis dicebatur que verba postmodum dicta collecta a populo appellabatur vel aliter de collecta. quia ipse sacerdos colligit omnes orationes christi fideli um et petuit per omnibus christi fideli bus in fine catholica existentibus sicut rone illius petitionis in conclusione de collecta.

Consecuta regula. hic sit mentio de collectis dicendis in missa. tunc necessarium est sciat numerus collectarum in diuino officio dicendarum et aliquis ex ignorantia homini numeri in errorem incidat qui summopere in tantum diuinoque officio paucendum est.

Consecuta regula. quod numerus collectarum in diuino officio missae dicendarum semper debet esse impar sic quod nunquam dicatur due collecte quatuor vel sex: sed una vel tres vel quinque vel septem una secundum unitatem ecclesie: et tres propter reverentiam trinitatis. Sed quinque propter quinque vulnera iesu Christi. et septem propter septem petitiones quas christus docuit et illum numerum nullus excedere debet ne astates attendiantur. Sed tamen beatus gregorius facit exceptionem dicens. si in summo festo occurrit aliquod festum. tunc possunt legi due collecte subynna conclusione sicut in die stephani apostoli martyris ubi prima collecta legetur de sancto. secunda de nativitate Christi. similiter in die innocentium leguntur quatuor collecte. prima de innocentibus. secunda de nativitate Christi. tercera de sancto Ioanne. quarto de sancto Stephano.

Summula

CItem notandum sacerdos dicens aliquā collectā discoopto capite dice re debet. Et similiter psul siue Ep̄s in fulā deponere debet et debet tenere vultus eius orientē stas eleuatis māibus. Dicitur p̄mo. q̄ dī stare discoopto capite in signum illius. q̄ mundus debet esse ab omni pectore debet habere vam intentōem ad ip̄m deum et spealiter ppter illud q̄ inter deū et sacerdotē nullū debet esse mediū sed dīt cēynti in celebraſōne tāti diuinī officij. idō in signum hui⁹ unionis discooptus esse dī. **C**Item dī retinere vultus eius orientem in signū ortus ipsius filii dei. q̄ p̄ in diuinis non iudicat quemq; sed omne iuditū dedit filio suo. ideo ad reverentia ſui ortus nativitatis. tunc omnes orones in diuino officio mille ſtūs verius orientem. **C**Item debet stare extensis māibus. quia ſicut quādo moyses orabat protra aduersarios ſuos. Exodi. vii. tunc duo tenuerunt ei brachia. et ſic adhuc in rhomana ecclia cum dominus Apostolicus celebat. tunc duo uſtinent ei manus in signum hui⁹ q̄ ch̄rſ filius dei pēde bat in cruce extēſis māibus.

CItem notandum. q̄ in fine cuiuslibet collecte dicitur p̄ omnia ſecula ſeculorum quod multis mōis exponit. uno mō consecutuēt p̄ omnia ſecula ſeculorum. i. p̄ oēs generationes nunc in futuro. quia filius dei ſemper regnat cum p̄ficio in qualibet generatiōe. Alio mō ſic exponitur p̄ omnia ſecula ſeculorum. q̄ ſiat ibi anthonomafia. i. excellentia ut dicim⁹ cātica cātiorum. ſecula ſeculorum. Tercio mō ſic exponitur p̄ oīa. et cī. i. ſic fili⁹ regnat ab eterno cum p̄fice. ſic adhuc regnat p̄ omnia ſecula ſeculorum. id est in eternū et ultra. Et tunc chorus r̄ndet Amen. et hoc modo exponit dui p̄b. uno mō. p̄t respicit ipam orationē tūc est ſenſus. ſicut vos optat⁹ in oratione petebō ſic etiā opto q̄ ſiat Alio mō exponit. p̄t respicit p̄ſclusionē orōis. et tunc est signū confirmationis amen. i. vñ est qđ tu dicis. videlicet. q̄ fili⁹ in etīnum regnat cū p̄fice. **S**ed dices q̄re hoc additum in collectis R̄ndetur. q̄ hoc additur ppter aliquos viles hereticos q̄ dicunt q̄ lucifer qui detentus ē in p̄fundō inferni adhuc ſit regnatur⁹. et pleuari debet ad aſtræ regnare in ſecula ſeculorum. mō. ppter illā heresim deſtruēdā additur illa clauſula collectis in quib⁹ p̄cludit. q̄ ch̄rſ cū p̄fice ſit regnatur⁹ in ſecula ſeculorum. **U**ltimo ē notandum de caſibus. Prim⁹ caſus eftiſte. ſi ſacerdos in traſta canone. ppter aliquā magnā debilitatez corporis recederet dī alterāty alter ſacerdos p̄t ipo missam pſicere. R̄m. q̄ ſi dubium eft in tali hostia ſic ſecrata a tali ſacerdote an non. et ſi in cāu eſſet ſecrata. tunc ipo debet refuari in loco ſecrato. ſic q̄ tunc alter ſacerdos p̄t incipe de nouo missam et pſicere alterā hostiā cum p̄ma. ppter dubium remouens būme ratio eft. q̄ vñ ſacram̄ debet confici ab uno ſacerdote vñ ministro. et ſic tunc eodem mō dicēdum eft de ſanguine ch̄rſti. **S**ecund⁹ caſus eft. ſi ſacerdos ſiceret corpus ch̄rſti et ſi eum inuaderet magna infirmitas. ita q̄ moreret circa altare. tunc dubium cēty alter ſacerdos poſſet accedere p̄plendo p̄t missa. Ad hoc r̄ndent antiqui q̄ non eft necesse in tali cāu missam a p̄ncipio inchoari. Si aut̄ aliquis ſine neceſſitate abſq; periculo mortis non pſicet et missam incepit. tunc talis peccat mortaliter et debet excommunicari. Alii respondent ad caſum et melius. q̄ ſi ſacerdos moreretur poſt ſecratōem. tunc talis hostia debet pſernari. et loco

Rapmundi.

Sacerdotus tunc alter sacerdos potest accedere et incipe missam de nouo.
 Ex quo sequit, qd si sacerdos aii eleuatōem hostie interficeret, tūc talis
 sita deberet resuari in loco sacerdotus nō deberet alter accedere ad p̄ficiē
 dum istam missam. ¶ Tercius casus: si animal brutum tāgeret hostiā
 sacerdotus cōmederet ipam: vtrum talis animal cōmederet verum corp⁹
 christi. Rūm bīm Innocētium qd non, quia ex cito mus vel aliqđ aīal
 brutum commederet, tunc amplius definit esse corpus christi in nota.
 qd quicunq; non bene custodiret sacrūm, talis debet penitere quadraginta
 ea diebus. Sed quādo tales sacrūm p̄diderit, tunc debet penitere vltra: vt
 habetur extra in decretis. ¶ Quartus casus: si sacerdos leuaret corpus
 christi eveneret columba vel alia avia recipere corporis christi de manus
 sacerdotis, vtrum talis avis ēēt excommunicanda. videntur qd sic,
 quia omne committens sacrilegium est excommunicandum. Sed illa
 la avis est huiusmodi. ergo. cc. Id hoc respondetur, qd illa avis nō sit ex
 cōmunicāda, rō est ista, qd sola animalia rationabili sunt excommuni
 cāda, sed hic avis non est huiusmodi. igitur. cc. ¶ Quintus casus ē iste.
 vtrum aliqua sunt impedimenta que possunt impeditre sacerdotem ne
 corpus christi digne conficeret. Respondetur qd duplex est impedimentū.
 nam p̄mūm impedimentū oītur ex pena. Sed mār ex culpa: modo pe
 na est duplex, scilicet canonica et naturalis, nam pena canonica dicitur ex com
 munitio ecclie, prohibitor officiū expensio, sed pena naturalis illa fundatur
 sup defectū naturales istū corporis sicut est carentia brachij et cecitas visus:
 Sed culpa etiam est duplex, nā quedā est culpa mortalis, quedā venialis,
 mō bīm hoc rīdetur ad casum p̄dictum qd culpa mortalis impedit sa
 cerdotem qd non p̄t digne celebrare. Nam si celebraret in culpa morta
 li, tunc ipse duplicaret peccatum mortale, nā vnum p̄tūm mortale p̄mit
 teret in lumen et aliud cōmitteret in p̄ficiendo. ¶ Sed culpa venialis
 non impedit sed de p̄mo impedimentoō dicitur ē p̄s in casibus quo ad p̄s
 mā p̄tem. Sed scđa eius p̄s nota est de se. ¶ Sextus casus. vtrum vicarius
 vel mutilatus invia manu p̄t celebrare. Rūdetur, qd si talis mutilatio
 sit notabilis, tunc non p̄t celebrare, nisi papa secum dispensauerit, si autē
 illa mutilatio non est notabilis sic qd p̄t stare sine scđalo populi, tunc p̄t
 celebrare missam. Et specialiter si illa mutilatio ēēt in pollice, tunc ille
 non debet celebrare illud h̄i plenū extra de corpore viatōi caō gloriificato
 vbi legitur de quodaz abbate qui fuit p̄uatus officio suo p̄p̄ defectum
 manus. ¶ Septimus casus. vtrum mutilatio digitorum impedit cele
 bratōem. Respondetur, qd sicut extra de corpore viatōi p̄sbyter qd nō naz
 ibidem dicitur, qd si aliquis caret pollicem vel indice, qd non posset celebrare, qd
 nō posset fieri sine scđalo populi, sed carentia aliorū digitorum siue mu
 tilatio non obstat. ¶ Octimus casus. vtrum carens testiculis siue virilibus qd abscisionē
 potest celebrare missam. Respondetur, qd aliquis carens virilibus dupli
 cit, uno modo ppter medicinam, vīcī, vt possit euadere lepram vel ali
 am infirmitatem, ita qd testiculi sunt abicisi gratia necessitatis, tunc po
 test celebrare missam. Alio modo aliquis caret virilibus sine necessitate
 ita qd p̄uat est eis ppter curare fornicatōem siue actū meretricarios, tunc

Summula.

talis debet licentia ab omni officio dignitate sacerdotali habere extra de corpore p[ro]viciato presbiter. **N**on casus evit macula oculi vel claudicatio pedum est impediat celeb[rationem]: **I**do hoc renderetur, quod si talis claudicatio pedum est, valde notabilis videlicet, et non posset bene stare presbiter sine baculo circa altare, tunc impedit celebratio[ne]. **S**i autem claudicatio est non notabilis, nec est scandalum populo: tunc non impedit. **S**imiliter dicitur: si macula in oculis est notabilis, ita quod ipse sacerdos non potest discernere literas, tunc impedit celebratio[ne]. **S**i autem illa macula non est notabilis, tunc et non impedit celebratio[ne] missa. **T**e ex quo dicitur in cat[her]ico: quis p[re]f[er]at etiam filium talis sp[iritu]sanctus, et paulo post, opus pater, opus filius, opus sp[iritu]sanctus? **Q**uare ergo aliquis oratio non dirigitur spiritu sancto, ita bene sicut patri filio. **R**enderetur quod sp[iritu]sanctus donum dominus. **D**onde illud donum, permittens christi discipulis dixit, si galetius i. sp[iritu]sanctus quez pater mittet in nomine meo, mo[re] a dono non petitur, sed a largitore doni quare tecum.

Tré diceret quis q̄liter sacerdos se habere debeat legens collectaz in missa. R̄ndetur q̄ debet eam legere in dextra parte altaris. cuius ro est q̄ p̄ dexteram bona eterna. & p̄ sinistram bona sp̄alia designātur. vt desiginet: q̄ p̄ eternas sp̄alia dona petere debem⁹. Iuxta illud p̄mū q̄rite regnii dei. id in dextra pte. vel etiō. q̄ orōnes in noīe ch̄ri sunt qui se debet ad dexterā dei. vt h̄r p̄ b̄mū. Matheum. ido in dextra pte b̄z dicit. Etiā ad partē orientālē eleuatis māibus capite denudato vt dcm̄ ē. Et q̄b̄z biciōlus partē orientalem quod sit ppter multas causas. Primo ppter illuminatiōem vt b̄cēmus q̄ illuminatio mentis nostre est a deo sicut lumen venit ab oriēte Scđo. q̄ oriētēs ē nobilioz ps orbis. Mercio ppter opa nobiliōra q̄ magis apparet in oriēte. q̄ ibi motus celi incipit. Tl̄it d̄r b̄m̄ damascenū q̄ oramus q̄lūsoriētē triplici d̄ cā. p̄mo vt terriā nrām. sc̄z padisim̄ terestrēb̄i posit⁹ fuit p̄m̄ h̄o nos affectare denotem⁹. q̄ ē in pte oriētāli. Scđo vt ch̄rīm crucifixūm q̄ fuit st̄as in trucev̄sīs oriētē attēbamus. Ec̄o vt ip̄m̄ venietē ad iudicū sibi expectare intēdamus de quo d̄r ascēdit sup̄ celum ad oriētē ab illa pte d̄r ds. venite ad extremū iudi- ciūm. iuxta illū veniet quēadmodum vidistis cū. x.

Cve Consecratione corporis et sanguinis Christi.

Omnibus oremus exorcistis prohibemus
se collecte se nrm ino admitte

His ego nō finem cōcludere per dñm do-

Sed per eum qui venturus est iudicare p*ignem*

¶ Deum p̄ma finita quatuor addas

*s^e collectas s^bvna p^clusione summū
missio collatio si d^r se quum*

Sicut duas mille collectas in tibi festum
collectas 8° in summis festis

Occurrit nullis ut supra diximus addas